

**Το αρχαίο κρανίο που ανακαλύφθηκε στην Κίνα θα μπορούσε να είναι *Homo erectus*
ηλικίας 1.000.000 ετών**

(Dyani Lewis. Ancient skull uncovered in China could be million-year-old *Homo erectus*. Nature (2022). <https://doi.org/10.1038/d41586-022-04142-0>)

Με αφορμή το άρθρο “Ancient skull uncovered in China could be million-year-old *Homo erectus*” που δημοσιεύτηκε πρόσφατα στο περιοδικό Nature, παρουσιάζεται παρακάτω μια συνοπτική αναφορά από την Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας **Μαρία-Ελένη Χοβαλοπούλου**, τον Καθηγητή **Ευστράτιο Βαλάκο** και τον Καθηγητή και Πρόεδρο του Τμήματος Βιολογίας του ΕΚΠΑ **Αριστείδη Παρμακέλη**, στον ανθρωπογονικό *Homo erectus* και στα ευρήματα της Κίνας.

Ο *Homo erectus* περιγράφηκε για πρώτη φορά από απολιθώματα που βρέθηκαν στο νησί Ιάβα της Ινδονησίας στα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα. Τα απολιθώματα της Ιάβας, που χρονολογούνται πριν από 1,5 εκατομμύριο χρόνια, υποδηλώνουν ότι τα μέλη του είδους μπορεί να ήταν οι πρώτοι ανθρωπογονικοί που εξαπλώθηκαν εκτός της Αφρικής προς άλλες περιοχές του Παλαιού Κόσμου. Απολιθώματα έχουν βρεθεί στην ανατολική Αφρική, την ανατολική Ασία και την Ευρώπη, και καλύπτουν μια περίοδο από 1,9 εκατομμύρια έως 250.000 χρόνια πριν. Εξαιτίας αυτού, υπάρχει μεγάλη ποικιλομορφία στο αρχείο απολιθωμάτων του είδους και οι ακριβείς σχέσεις μεταξύ των διαφόρων πληθυσμών αποτελούν αντικείμενο συζήτησης.

Οι πιο ολοκληρωμένες πληροφορίες αναφορικά με τους πρώτους ανθρωπογονικούς έξω από τα σύνορα της Αφρικής μας παρέχονται από την Κίνα. Το αρχαιότερο απολίθωμα ανθρωπογονικού ανήκει σε ένα τμήμα κρανίου από την τοποθεσία Gondwangling, πλησίον του χωριού Lantian, στην περιοχή Shaanxi Province. Το κρανίο είναι ηλικίας 1.200.000 ετών. Εντυπωσιακά επίσης ευρήματα, ηλικίας 780.000-400.000 ετών, έχουν βρεθεί σε μια σπηλιά στη θέση Zhoukoudian, Dragon Bone Hill, κοντά στην σημερινή πόλη του Πεκίνου.

Σε ολόκληρη την Κίνα, απολιθώματα *Homo erectus* έχουν ανακαλυφθεί σε περισσότερες από

Τα κρανία Yunxian 1 και 2 εμφανίζουν παραμόρφωση λόγω της παρόδου χιλιετιών.

δώδεκα τοποθεσίες. Πρόσφατα ανακαλύφθηκε ένα κρανίο είκοσι χιλιόμετρα δυτικά της Yunyang - παλαιότερα γνωστή ως Yunxian - στην επαρχία Hubei της κεντρικής Κίνας. Σύμφωνα με τους ερευνητές, το κρανίο αυτό πιθανότατα ανήκει στο ίδιο είδος ανθρωπογενικών με δύο άλλα κρανία, τα επονομαζόμενα Yunxian 1 και Yunxian 2, που είχαν βρεθεί παλαιότερα (1989 και 1990) σε απόσταση μόλις 35 μέτρων από την παρούσα ανασκαφή. Όπως αναφέρει η Amélie Vialet (Institut de paléontologie humaine, Παρίσι, Γαλλία), τα κρανία Yunxian 1 και 2 μοιάζουν ορισμένα χαρακτηριστικά τόσο με παλαιότερα απολιθώματα της Ιάβας όσο και με νεότερα του *Homo erectus* από την ηπειρωτική Ασία. Χρονολογήσεις ιζημάτων και ζωικών απολιθωμάτων από την περιοχή υποδηλώνουν ότι οι άνθρωποι της Yunxian κάλυψαν μια περίοδο 300.000 ετών που ξεκίνησε πριν από 1,1 εκατομμύρια χρόνια.

Η ανασκαφή του κρανίου Yunxian 3, υπό την εποπτεία του Gao Xing από το Ινστιτούτο Παλαιοντολογίας Σπονδυλωτών και Παλαιοανθρωπολογίας στο Πεκίνο, αναμένεται να ολοκληρωθεί στους επόμενους μήνες. Μέχρι στιγμής, έχει αποκαλυφθεί το μέτωπο, συμπεριλαμβανομένων των υπερόφρων τόξων και των οφθαλμικών κόγχων, καθώς και τμήμα του αριστερού ζυγωματικού οστού. Δεν είναι ακόμη γνωστό αν θα ανευρεθούν δόντια ή κάτω γνάθος. Ωστόσο, το κρανίο Yunxian 3 φαίνεται να είναι σε καλή κατάσταση, σε αντίθεση με τα κρανία Yunxian 1 και Yunxian 2, των οποίων η κατάσταση διατήρησης είναι κακή. Σύμφωνα με τον Yameng Zhang, παλαιοανθρωπολόγο στο Πανεπιστήμιο Shandong, τα απολιθώματα του *Homo erectus* στην Κίνα εμφανίζουν αξιοσημείωτη ποικιλομορφία, γεγονός που διχάζει τους ερευνητές ως προς την απόδοση μιας κοινά αποδεκτής ερμηνείας στο φαινόμενο. Μια πιθανή υπόθεση είναι

ότι στην Ασία κάθε πληθυσμός εξελίχθηκε ανεξάρτητα, ενώ σε μια εναλλακτική ερμηνεία, η ποικιλομορφία αντανάκλα την κατά πολλαπλά κύματα έξοδο από την αφρικανική ήπειρο. Με το βλέμμα στραμμένο σε νέα πιο πλήρη απολιθώματα, όπως το Yunxian 3, οι ερευνητές αναμένουν ότι θα βρουν τις ζωτικές πληροφορίες που χρειάζονται ώστε να μπορέσουν να ξεδιαλύνουν το τοπίο και να καταλήξουν σε πιο ασφαλή συμπεράσματα.